

Üzeyir Hacıbeylinin müğam operanında bəzi partiyaları bilirdi. Nəriminənin atası Əhməd bay Quliyev də ailə anənələrini davam etdirmişdir. O, avtonomiyat şanyesinin emakdar işçisi idi, lakin mütəmadi olaraq Azərbaycan Dövlət Opera və Balet Teatrının tamaşaçıları gedir, özü Azərbaycan Dram teatrının rəssorları tərəfindən hazırlanmış havəskar tamaşaşlarında M.Sənəni, H.Əbluciilə birgə çıxış edirdi, evdə kiçik müsiqili konsert axşamları təşkil edirdi ki, burada Nəriminənin anası, gözəl səsə və müsiqi duymumuna malik olan Gülnarə xanım da iştirak edirdi. Kiçik yaşlarından qız sehri müsiqi almında yaşayaraq, valideynlərlə birgə o dövrün əsas konsert zallarından keçirilən konsertlərə gedirdi, 1960-cı illər Bakısının gözəl müsiqi atmosferi ilə nəfəs alırdı.

6 yaşında o, Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasının nəzdində onlinli müsiqi məktəbinin hazırlıq şöbəsinə qəbul olunur. Burada O, Qotay Abasquliyevin sinifinə təyin olunur (həmin illərdə o, pedaqoqi tacribə kafedrasında çalışırdı). O, Abasquliyevin dosentli pedaqoqi tacribə üzrə tələbəsi və büləvəstəsi bacara Nəriminənin mülliətinə Nalla İbrahimova olur, sonralar N.Quliyeva ona "sevimli ik mülliətim" deyirdi.

Bülbül adına məktəbin 1-ci sinifində Nərmənə feal suradına tədris və yaradıcılıq prosesinə qoşulur, konsertlərdə, televiziya verilişlərində iştirak edir, hətta sistematiq olaraq, məşhur dirijorlar S.Hacıbayov, F.Mustafayev, məstro Nişayevin rəhbərliyi altında simfonik orkestrin müşayiətiçisi çıxış edir. Lakin orta siniflərdə valideynləri onu xitəsibnəmlü məktəbedən çıxarıraq, Bakının en yaxşı məktəblərindən biri olan 189 sayılı məktəbə və adı 1 sayılı müsiqi məktəbine verir. Qızın böyük bir arzusu vardi - həkim, "xeyirxah doktor Abyolit" olmaq, hamiya - insansın da, hevyanlara da kömək etmək istəydi. Alləndə onu bu arzusuna və istəyinə həssaslaşlıq, məhabbatlı yanşıydırlar. Artıq həmin illərdə Nəriminənin tabii elmlərə - biologiya və kimyaya ciddi marağ və üzə çıxmışdır. Lakin bu istədəli qızın heyatlndan müsiqi "qırımızı xəlla" keçməyə davam edirdi. 7-ci sinifində o, gənc pianoçuların Respublikası müsabiqəsində iştirak edərək, lazımi proqramı parlaq surətdə ifa edir və müsənfilər heyatının sadı, istədəli pianoçu və bestəkar Elmira Nəzirova onun tələyini hell edir - Nəriminənin valideynlərini çağıraraq, gənc müsiqicinin Bülbül adına məktəbə qaytmasını tələb edir.

Yenidən doğma məktəbə qayıdan Nərmənə müsiqi hadisələrinin qaynar axınına düşür - illik hesabat konsertləri, müsabiqələr, festivallər. Bundan əlavə, Nərmənə feal suradına ictimal işləri məşqül olur, məktəbin komsomol təşkilatına rəhbərlik edir. Artıq özü yaradıcılıq tədbirləri, konsertlər təşkil edir və daim Bülbül adına məktəbin gündəlik hayatının mərkəzində olur.

Lakin təbii elmlərə olan marağı və həkim olmaq arzusunu da gənc Nəriminə təkrar etmirdi. 11-ci sinifində o, mürəkkəb seçim çarşısında qalır: "hənsi peşəni seçmək", həkim və ya müsiqici olmaq? Bu zaman istədəli qızın tələyini Bülbül adına məktəbin müdürü, zəngin heyat tacribəsinə malik və insanlara dərindən bəled olan Nazim Əliyevdəyən hell edir: "Birmənəli

olaraq, sən pianoçu olmalıdır. Sənин istədədin var! Onu tərtibən sənintiyyən xoxdur!". Və ona ifaqların Respublikası müsabiqəsində iştirak etməyi təklif edir (müsənfilər heyətinin sadı - F.Quliyeva idi). Müsabiqədə parlaq surətdə çıxış edən və laureat adını qazanan N.Quliyeva Azərbaycan Dövlət Filarmoniyasının sahnesində avəzolunmuş maestro Nişayevin rəhbərliyi altında simfonik orkestrin müşayiəti Sen-Sansin konsertini edir.

1979-cu ildə məktəbi əla qiyametlərle bitirə Nərmənə Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasının fakültəsinə qəbul olunur. Burada O, Qotay Abasquliyevin sinifinə təyin olunur (həmin illərdə o, pedaqoqi tacribə kafedrasında çalışırdı). O, Abasquliyevin sinifində pedaqoqi tacribə üzrə tələbəsi və büləvəstəsi bacara Nəriminənin mülliətinə Nalla İbrahimova olur, sonralar N.Quliyeva ona "sevimli ik mülliətim" deyirdi.

6 yaşında o, Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasının nəzdində onlinli müsiqi məktəbinin hazırlıq şöbəsinə qəbul olunur. Burada O, Qotay Abasquliyevin sinifinə təyin olunur (həmin illərdə o, pedaqoqi tacribə kafedrasında çalışırdı). O, Abasquliyevin sinifində pedaqoqi tacribə üzrə tələbəsi və büləvəstəsi bacara Nəriminənin mülliətinə Nalla İbrahimova olur, sonralar N.Quliyeva ona "sevimli ik mülliətim" deyirdi.

1979-cu ildə o, Sumqayıt şəhərində keçirilən gənc pianoçuların Respublikası müsabiqəsinin laureat adına ləyli götürür, 1983-cü ildə Birinci Respublika elmi-ifaiqliq müsabiqəsində ilk dəfa olaraq, Qara Qarayevin "Orta çatılılıq 7 pyes"ini ifa edərək və təhlilini verərək, faxri birinci yeri qazanır.

Təhsil illarında N.Quliyeva Konservatoriyasının Komsomol komitəsinin üzvü və Fortepiano fakültyindən Komsomol təşkilatının katibi seçilir, bə, gənc pianoçu üçün çox mesuliyətli bir vəzifə idi. Onun entuziazımı hamisə göründüyür hər bir işdə özüne calb edir və heç kəsi laqeyd qoymurdur.

Tələbələr dövründə Nərmənə öz yaşılдан arasında iti ağı, müşahidə, feal qavrama qabiliyyəti ilə seçilir, əhəməlindən müsiqi təsəssüratlarından ancaq onun pianoçulu kişi peşəkar yüksəlincə lazım olanı "daeqi seçmə və mənimsəmə" bacarığı dəqiqəti calb edirdi. Gəzel analitik qabiliyyətə (görür, tabii elmlərə və riyaziyyatda olan məyi özünü göstərməmiş) malik olan Nərmənə nəzərən fanrlarla da çox maraqlanır. Piano ifaçılığı üçün vacib olan ciddi məntiq, o, cümlədən, bedi özü qateyonlularla ilə düzünmək bacarığı artıq təhsil illerindən özüñü bürüza verir, o, xarakterinə xas olan məqsədönlülikle və iradə ilə dəmə öz üzündən işləyir. Professor O.Abasquliyevin sinifində en yaxşı tələbələrindən biri olan N.Quliyeva mülliətinin tədris metodikasını, onun bütün incəlliklərinin menimsəmədi, buna görə de təsadüfi deyildi ki, O.Abasquliyev onu Moskva, öz mülliətinin yanına, görkəmli pianoçunu, professor Y.Milsteinin sinifinə göndərir və onunla mütəmadi görüşlər və maslahətlər pianoçunun gələcək peşəkar yüksəlincə imkan verir.

1984-cü ildə N.Quliyeva Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasını fərqlənmə diplomu ilə bitirirək, konsert ifaçı-solist, kamera ansamblının solisti, konsertmeyster, mülliim ixtisaslanın alır.

Ona həm O.Abasquliyevin tələbəsi olmaq və həm də onun sinifində assistənt kimi çalışmaq xoşbəxtliyi nəsib olmuşdur. O, gəzel məktəb keçmiş, mülliətinin yaradıcı tələbələri və bədi postulatlarının təsiri altında

Portretlər

NƏRMİNƏ QULİYEVA: ÖMRÜN POLİFONİK AHƏNGLƏRİ

Gülzər MAHMUDOVA

Danişa bilən yüz insana bir nefer
düşüne bilən min insanın gormayı
bacaran insanın düşür.
(D.Reskin)

Üzeyir Hacıbeyli adına Bakı Musiqi Akademiyası.. Onun gündəlik qayğıları və bayramları, gündəlik dərs həyətinin çətinlikləri və coşqun konsert həyəti... Bütün bu mürəkkəb yaradıcılıq prosesləri BMA-nın bincini prorektoru, Azərbaycanın aməkdar müəllimini, pedagoğika üzrə fəlsəfə doktoru, professor Nərimənə Quliyevanın adı ilə six başlıdır.

Gözəl, elegant, xarizmatik, həmişə daxilən mütəsəkkil, casarəti, feal, ağıllı və eyni zamanda, təmkinli, ciddi - onun xarakterini bùr "təzadlı-polifonik ahənglərə" səciyyələndirmək olar.

Onun "heyati dinləmək və duymaq" bacarığı, ətraf gerçəkliyin hadisələrinə həssas münasibəti, ənsanlır kreativliyi, yaradıcılıq damarını, yüksəlmək və daha yaxşı olmaq məyliniñ onyandıran idəyələr "yarada bilmiş" - heynar edir. Düşünürün ki, bütün bunlar istədəli rəhbərin mühüm və qiymətli cəhətləridir. Onun, həmçinin, yenilikçi açıq olmağı, ətrafında dolanan hadisələrin əvvələsinə "yeni axınla" daxil olması, daim irliliyi can atması, heyati öz ətrafında "qaynamaga" məcbur etməsi, hamiya məlum olan bədi hadisələrə yeni gözəl, qeyri-standard baxmaq bacarığı dikkəti colb edir. Onda "qüvvəti və parlak gəncəlik atesi" hiss olunur. Məhz bu "daimi atəş" və özünəməxsus xarizma ona inceşənlədə və dərədən proseslərdən bütün mütəraqi cəhəllərə açıq olmağa imkan verir.

Nərimənə Quliyeva kökü bakılı ailəsində anadan olmuşdur. O, ailədə ilk peşəkar müsiqici olsa da, bù sənəti təsəddüf işçisi idi, Nəriminənin babası Hacıbəy bay Quliyev respublikada məşhur şəxs, SSRİ dəmir yollarının eməkdar işçisi idi, poeziyaya, edəbiyyatı və müsiqisi incəsənlərinə xüsusi münasibəti vardı. Evde həmisi müsiqi səslərin, müsiqili-poetik gecələr keçirilirdi, onun qarşıda müğamların tarda çalır, o isə ezbər bildiyi, çox zaman özünün yazdığı şiirlər, qəzəlləri oxuyurdı.

formalılaşmış, tədris prosesini müşahidə etmək imkanı alda etmiş, fəal suradə ona qoşularaq, sinifin bir çox tələbələrinin S.Raxmaninovun, S.Prokofyevin və b. konsertlərinin ifası zamanı müsiyət etmişdir. N.Quliyeva O.Abasquliyevin hər zaman vəfəl telesbi, ham da sadıq dostluq, öz müəllimləne böyük hörmət bəsləmişdir. O da öz növbəsində, Namirinə qarşı çox diqqətlü olub, həssaslaşsa və xeyrxiyalı yanaşmışdır. "BMA-nın divisorlarında manşın coxiləsi pedaqoqi fealiyyəlində, O.Abasquliyevin sinifinin assistantindən başlayaraq, "ixtisas fortepiano" kafedrasının profesoruna qədər müraciəkəb yolu manşüümilim və hamim həssas nəzərlər allında keçmişsim" (1, s. 77).

1980-ci ilların sonu - Narmınanın müsteqil yaradıcılıq heyatının başlangıcı olmuşdur. Gönc pianoqlu fasil surətdə hərəkəpoqları, ham de konserf faliyyətlindən qüvvəsinə sinayır, Konservatoriyin Büyök zalında, Azerbaycan Dövlət Filharmoniyasında, Kırkada, R.Bebhudov adına Mahni teatrında, uşaq musiqi məktəblərində səslənir və konsernərtəri qışmında, hemçinin Aytəkin Həsənova, İvetta Piyan, Nəzakət Rızmə, Körül Üxandova v.b. ilə fortepan duetlində mümənffiqiliyə çıxış edarək, fortepançı ifaçılığının bu müümən sahəsinə tabidir. İleri gedəndə, onu qeyd edim ki, məhz N.Quliyevə orta ixtisas musiqi məktəblərində fortepan dueti üzrə ilk programı, ilk dərsliklərinə, eləcə dördəlli fia üçün çoxsayda köçürülmə və İsləmlərin mülliəti olmuşdur.

Onun yaradıcılıq fəaliyyətinin müsbəh sahələrindən biri maqrifilidir. N.Quliyeva və onun talebələri ilə birlikdə Azərbaycanın bir çox rayonlarında: Masallı, Astara, Neftçala, Salyan, Dəvəçi, Xəzəm, Sumqayıt, Xırvandlı - verdiyi parlaq konserrlər və ustادlarlılarının xatirələrimizdən kifayət edər. Bu başlanğıcın yeyirxan məqsədləri istedildi usaqçanlın üzə çıxanması, təmələrə məsələ dərslərində kömək göstərilməsi, hələcədə Bakının orta və ali məsiqu məktəblərində həbs alımlan üçün şəraiti yaradılmışdan ibarətdir.

2007-2008-ci illerde N.Quliyeva öz tələbələri ilə Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin xətti "Azerbaiyan musiqisi" festivalı çərçivəsində Azərbaycanın payonlarını konsertlər seriyası keşkil edir. Konsert paliyetli ilə beraber, musiqiçi-maafincı N.Quliyeva Young müsiqi məktəblərinə istədiyi usaqlar üçün stand-dərslərlə keçirir ki, buna görə dəfələrini fəxri standarla təltif olunur. 2009-cu ilde Bakı Şəhərinin "Uşaq ilmə" həsr olunmuş sər səlisə konsertlərə və ustad dərslərlərə yadda qalmır. N.Quliyeva bu layihənin rəhbəri va təşkilatçı olmuşdur. Geniş, müasir bedii dünyagörüşüne və aydın adıclarılıq perspektivlərinə malik olan N.Quliyeva sadçan istədi, onların xüsusi bacangəlləni, müsiqi ümidiystitini tez üzə çıxararaq, onların gələcək adıclarılıq təşəkkülüne imkan yaradır, onların bəzisinin oyntudur və tətəyində əhəmiyyətli rol oynayır.

Narmino Quliyeva Respublika və Beynəlxalq viyyili ifaçılıqlı festivallarının, müsabiqələrin münsiçilərinin dəvəti olunur: "Yönçə" festivalı, "Yapon-Azərbaycan dostluq" (sədr), Əvəz Səfərəliyevanın 100 illiyinə həsr olunmuş

A.Qoldenveyzer yazdı: "Öz ifaçılığımızda bizimkiların hayatı hemiyeti mesele kimli kalmalıydı ve bu meşgullığının da müsicileri tarafından yaratılan ve bizim için en güzel enstrümanlarla ifa edilen müsikilerin de varlığından da emin olmak gerekiyordu. Bu ifaçılığın da davam etmesi, edan müsiki obralarının halqa etrafında durmamakla ona xidmat etmeliydi".
Quliyeva müsici ifaçılığına mehzubun kurmuştu. İfahatının bir mehbəbbəti, yaşıran, öz teleberlerine de ifaçı statusunu yüksək darəcədən dərk edib menşələndirmişti. O, özü Zülfiqarlıyanın ifaçılığının əsasını təsdiq etmişdir. Özü parlaq piançının Respublikası müsabiqələrini qazanmış, ənənəvi ifaçılığı ilə ənənəvi mətbətin şərafli ənənələrini davam etdirir ki, "Beynəlxalq Azərbaycan fortepiano mədəniyyətinin inkişafında gələcək çıxışlarının üçün əsaslı bünövrə, yəni ənənəvi mətbəyindən" (1, s.89).

Narmino pedaqqı kim? 100-e yaxın gənc pianogulu yelidir. O, bələtlərə diqqət, hərəkatlıdır, dinleyiciyə qarşısında, Ələhəzərt Müsiqisində böyük məsuliyət hissiliçilər. İmthanişanlısbabılardır, konsertlər, ustad-lərə qızılıcıkla masaledən qazanırlıqlarıdır. Bu işin nəticəsində dinleyici qarşısındakı səsursuz ifade olunması, dərinində hiss edilmiş, sanki öz daxiliñin, öz ruhundan və qəlibindən keçirilmiş" seviyyədə professional ifa nümayası olunur.

Azerbaycanlı amkarlardan müslümlü fəxri adına layihələr yaradı. İndi da, masul inzibati işlənək baxmayaraq, "İxtisas fortepiano" kafedrasının professoru kimi bəyən. Azərbaycan ifaçıları maddənətinin müsbət problemləri ilə, artıq doğurnalşmış coşxayı telebələrin tələviyər və ifaçılıq karyerası ilə maraqlanır. "Müslümlü pesəxi çox yüksək və necib bir pesəxdən ibarət" - deməyənən, Ancaq müslümlilik tövsiyə və təhsili arasında şəxs heç də həmişə müslümlü olmur, yalnız daxilən bu işdə müslümlü hissina malik şəxslər eśl müslümlər olmaq və basqa heç cür mümkün deyil" (Lev Tolstoy).

N Quliveya haqiqatan da nacib Müallim adu

N.Quliyeva neqliyətində Necib Məmmədov də
ləyaplaşdırır. Buna görə də hətta elmi fəaliyyətinin
də o, pedaqoji sahəni seçmişdir. 2007-ci il
"Azərbaycanın uşaq musiqi məktəblərinin şagirdlərinin
musiqi-estetik tərbiyəsində fortepiano ansamblının ro-

ve vezifeleri” mövzusundan dissertasiya işini müdâdar edarək, o, pedagoqika üzrə fəlsəfə doktoru elə dərəcəsində ləyliq görülmüşdür. Lakin H.Quliyev fortepiano ansamblı mövzusunu ile müdafiədən sonra maraqlanmaqdə davam etmişdir ve bu mövzuya, bir növbəti onun elmi tədqiqatçı fəaliyyətinə “leytmirvüsüz” qeyrişmişdir. O, fortepiano-ansamblı ifaçılığının innovasiyalı işlənilməsinin müraciəti edərək, ifaçının sənətinin bu növünən üşün xanə məsiqu məktəbinə

şağıldılarının müsiqi tedrisinin ve estetik inkişafının modernleşmesinin esası kimi nəzərdən keçirilmişdir. Bundan əlavə, onun fortepiano ansambl üzrə programları işləyən görəməlidir. Və neyəhat, N.Quliyev, SSRİ və Azərbaycanın xalq artisti Farhad Badalbeyli və pedaqoçı elmlər doktoru Oqlay Rəcəbova birlikdə "Fortepianoada çıalmış üçün vesait" adlı fundamente Antologiyini çap etmişdir. Bu Antologiya analiz olmayan bir naştdır və özündə 21 ölsəliyi birləşdirir. Burada Azərbaycan və xarici əsrlər bestekarlarının əsərləri toplanmışdır, eləcə də bu naşın eklid edilmiş gənc azərbaycanın bestekarlarından bir çox əsərləri ilə daşılmışdır. Onu da vurğulayaq ki, Antologiya 17-ci cildində bilavasita fortepiano ansamblının, həmçinin Azərbaycan və xarici əsrlər bestekarlarının əsərlərinin toplanmışdır.

2003-çü il, Narmine Quliyevanın hayatı mühəyyaradılıqlı mərhəslədir. O, fortepiano fakültəsi dekanı vəzifəsinə seçilir. Gözəl inzibatlı işi özünəməxsus "ideya yaradıcı" olan ve öz feal xarakteri ilə fakültənin həyatına canlanma getirən N.Quliyeva 2016-cı ildə BMA-nın təhsil işləri üzrə prorektörlük vəzifəsinə təyin olunur. Onun bu vəzifəye təyinatının sənki o qədar da cox vaxt keçməyi, ancaq ne qədər is görülüb. Onun əsərbəsbüllü işləri ittisaxlılar - müümülliyyəti, müsiki texnologiyaları, estrada oxumaları, müsəlman mədəniyyətinin təqdimatı kimi birləşdirilən

telebâl olmusr ve bunun sonunda Akademiyâ
saned veran telebâlaların sayı artmışdır. BMA-
nazdîinde Ş.Mammâdova adına Opera studiyâ
sözün asl manasında canlanmışdır. Onun möhâta-
sehînde 2018-ci ilde "Norma" operasının premiye-
mişdir. Hemin tamaşa Akademiyânın mülliim
telebâlaların gücü ilə sahneye qoymulmuşdur. Buran
hemçinin, usaq tamaşaları sahnâsılardır, marr
konsert programları teşkil olunur. Bakı Mu-
Akademiyâsının internet-sayıt açılıb ve fealiy-
gösterir. Bu sayı qsa zamanda ki nüfuzlu müsâbi-
nin "Milli Net 2017" ve "Netty-award 2018" müsâbi-
sinin "medâniyyet ve incəsanat" sahəsində en-
sayt nominasiyâsında üzre mükafatları qazanmışdır.

Tedris prosesinin optimállaşdırılması yolunda gündelik çatın işleyışı yano, o, Respublika ve Beynəlxalq seviyyəli müsabiqələrin, festivallərin, konkursların ustad-darslarından, yubiley tədbirlərindən təşkilatçılarla işbirlik etdi. Mehz o, BMA-da "Sabah" gruppunun açılmasına nüfuslu oldu (Ali məktəblərdə "Sabah" grupplarının təşkilatçısı Azərbaycan Tehsil Nazirliyinin təsdiq etdi). Bu gruppun tələbələrin onun destəyi ilə xarici ölkələr gedərək, nüfuzlu beynəlxalq müsabiqələrdən laureat olur və vətəne şərəfi adalarla döñürə. Yaradıcı kreativ səxiyyət olan N.Quliyeva Music Akademiyasının beynəlxalq sahələrin hərtarafı genişlənməsinə, digər ölkələrin müsicisi incəsənəti xadimləri ilə təcrübə mübadiləsinə, tez və asanlıqla "müsikiçiliq və insani qarşılıqlı anlaşılma körpüsü" qurulmasına imkan yaradır.

N.Qulyepe - elə insanlardan ki, onuna çalışma
hemisə maraqlıdı, bu, ister Çaykovskiy "Karoxtamox
qadın" operasının sahnəyə qoyulması, ya da A.
Məlikovun yubiley konsertinə hazırlıq olsun. Nərmində
vəfəli yoldaş ve principialı insandır. Öz xadimliklə ina
ve adəlat naməsi, o, hemisə "döyüş" hazırlır.
Şəxsiyət, amma, o, cəox xeyrihə, şəmim və həssasdır. Bütün
bunların sayəsində, o, ham teləbələr, ham da müəllim
həmkarları arasında böyük nüfuz qazanmışdır.

Bu ocerki yekunlaşdıraraq, mən repriza ed
yenidən BMA-ya qayıtmak istəyirəm.

Üzeyir Hacıbəyli adına Baki Müsiq Akademiyası
Bizim Alma Mater. Bir BMA haqqında, onun divarlarında
arasında bas veren müraciət yaradılmış proseləndir.
dənəşirin, bəzən onun baza və bövürnüşün, qürə
söhrətinə təşkil edən adlara müraciət edirik, onların
yaradıcılıq, pedaqoqiv və icimai-inzibati fealiyyəti
Azerbaycan müsiq mədəniyyəti kontekstində
Akademiyanın inkişafında onunla rövüşürləyik.
Bəs insanlıqın biri BMA-nın Birinci pretek
Nəminə Quiliyevdir.

əDƏBİYYAT

1. Н.Гулиева. Некоторые штрихи к портрету педагога-музыканта//Педагог-созильтель. Статьи. Материалы. Размышления. Баку , 2010.